The article identifies the main trends in the transformation of Ukraine's maritime transport institutional environment in 2026 and assesses their economic consequences for the port services market. These trends are reflected in the bills on berth leases in port privatization, concessions of port hydraulic structures (No. 15077), port protection (No. 15063), and merchant shipping (No. 15584 and No. 15584-1). The research methods are institutional analysis based on new institutional economics and transaction cost economics, the theory of natural monopoly regulation, and a comparative regulatory analysis of the bills against the current EU maritime acquis. The empirical base comprises the bill texts and accompanying documents published on the official portal of the Verkhovna Rada of Ukraine, data from the Ukrainian Sea Ports Authority, and outcomes of port privatization and concession deals. The results show a dominant trend of selective de-competition in port asset allocation: exemptions from auctions and tenders are proposed to speed up investor entry, which diverges from the general state property regime, where, since 6 June 2026, leased assets may be sold only at auction. In parallel, the state monopoly over pilotage is strengthened without the financial transparency required by EU law, and the key economic requirements of the EU acquis, namely separate accounting of public funding and cost-related pilotage charges, are not reflected in Bill No. 15584-1. Several bills simultaneously claim port dues revenue without a common allocation methodology, which threatens dredging financing. The scientific novelty lies in the "conditional exemption" model, which allows direct awards of port assets only together with a market test, independent valuation, measurable commitments, access regulation, and financial transparency. Practically, the results can inform the finalization of the bills before the second reading. Further research could include a quantitative assessment of the impact of these changes on port dues revenue, dredging finance, and port call costs compared with Romanian ports.

Keywords: *institutional environment, maritime transport, port infrastructure, concession, pilotage, port dues, transaction costs, EU acquis.*

Стаття надійшла до редакції / Received 29.09.2026 Прийнята до друку / Accepted 25.10.2026 Опубліковано/ Published 05.11.2026

Бібліографічний опис статті:

Михайленко В. І., Шлафман Н. Л., Зотєєв Р. Є., Кривцова О. М. Сучасні тенденції трансформації інституційного середовища морського транспорту в Україні. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2026. № 5. С. 161-165.

Mykhailenko Vl., Shlafman N., Zotieiev R., Kryvtsova O. Current trends in the transformation of the institutional environment of maritime transport in Ukraine. Actual problems of innovative economy and law. 2026. No. 5, pp. 161-165.

УДК: 351.84:005.35:[004:338.24]"364"; JEL Classification: H53, H55, H56, O33, I38
DOI: https://doi.org/10.36887/2524-0455-2026-5-36

МІШИНА Світлана Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, https://orcid.org/0000-0003-4925-5998

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Мішина С.В. Цифровізація як інструмент розвитку соціальної відповідальності держави у сфері соціального захисту в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення.

Розглянуто роль і вплив цифровізації соціальної сфери на розвиток соціальної відповідальності держави. Обґрунтовано доцільність цифровізації у сфері соціального захисту населення в умовах викликів воєнного часу. Наведено результати аналізу цифрової трансформації соціальної сфери в Україні. Систематизовано особливості цифровізації соціальної сфери у період воєнного часу. Систематизовано переваги цифровізації у сфері соціального захисту населення. Дістала подальшого розвитку класифікація домінант цифрової трансформації системи соціального захисту населення у контексті розвитку соціальної відповідальності держави. Запропоновано модель подальшої цифрової трансформації системи соціального захисту населення у контексті розвитку соціальної відповідальності держави та досягнення Цілей сталого розвитку в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення. Перспектива подальших наукових досліджень у цьому напрямі полягає в розробленні механізму цифрової трансформації системи соціального захисту населення.

Ключові слова: *соціальна економіка, цифровізація, соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальна відповідальність держави, соціальні виплати, соціальна підтримка.*

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons CC-BY 4.0

© *МІШИНА Світлана Володимирівна*, 2026

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах повномасштабної війни в Україні часто виникали й виникають численні виклики та складнощі у функціонуванні системи соціального захисту. Постійне зростання кількості населення з числа вразливих категорій (ВПО, ветерани війни, особи з інвалідністю, члени сімей військовослужбовців) і, водночас, часта відсутність у населення фізичної можливості надати документи та отримати консультації в органах соціального захисту, пенсійного забезпечення щодо отримання соціальних виплат, пенсій, соціальних послуг зумовлює підвищення потреби у цифровізації системи соціального захисту населення в Україні. Виклики та ризики воєнного часу, пошкодження транспортної та соціальної інфраструктури, обмеженість фінансових ресурсів держави ускладнюють своєчасне надання соціальних послуг і соціальної підтримки населенню. У таких складних умовах воєнного часу особливого значення набуває розвиток соціальної відповідальності держави у сфері соціального захисту. Важливим інструментом посилення соціальної відповідальності держави не лише в умовах воєнного часу, а й у подальшому — в умовах глобальної діджиталізації — є цифровізація соціальної сфери. Застосування цифрових технологій у сфері соціального захисту сприятиме спрощенню доступу населення до соціальних виплат, пільг та послуг, а також забезпечить обмін інформацією в системі державного управління. Водночас цифрова трансформація вимагає формування концептуального бачення напрямів цифровізації системи соціального захисту як інструмента розвитку соціальної відповідальності держави в контексті досягнення цілей сталого розвитку в умовах воєнного часу, що й зумовлює актуальність цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З початком реформування системи соціального захисту населення суттєво зріс інтерес науковців до висвітлення питань цифровізації соціальної сфери в Україні. Цифровізації соціального захисту та соціального забезпечення в Україні присвячено праці таких науковців, як: Блажинська Т. [1], Драч М., Боярчук В., Остапенко Л. [2], Попович В., Щербина С., Новак Т. [3], Скочко М. [4], Федірко Н. [5]. Ці вчені розглядають досвід України. Так Блажинська Т. [1], дослідження якої є спеціалізованим, аналізує напрями та виклики впровадження цифрових технологій у сфері соціального страхування від нещасних випадків на виробництві. Драч М., Боярчук В., Остапенко Л. [2] приділяють увагу дослідженню дефініції «цифрові інновації у соціальному забезпеченні», а також розглядають правові аспекти функціонування Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС). Цінність дослідження авторів Попович В., Щербина С., Новак Т. [3] полягає у висвітленні чинників цифровізації системи соціального захисту населення саме в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення України. Відмінною рисою дослідження Скочка М. [4] є приділення уваги питанням формування цифрової компетентності фахівців соціальної сфери, а саме обґрунтуванню необхідності оновлення освітніх програм та впровадженню у закладах освіти інноваційних методів підготовки фахівців відповідного профілю. Федірко Н. [5] обґрунтовує у своїй науковій праці

необхідність побудови ефективної системи соціального захисту на основі єдиної цифрової системи.

Зарубіжні науковці також розглядають питання цифровізації соціальної сфери. В НМБД Scopus та Web of Science опубліковано праці щодо цифровізації соціальної сфери країн, що розвиваються такими науковцями як: Нкубе Т., Мюррей У., Деннехі Д. [6], Месіяйслехто М., Ківіпелто М., Юлікянно М. [7], Ньякі Е., Нюстранд М. Дж., Мвінука Л. [8], Абуселідзе Г., Аманова Г., Рискельдієва А., Садуакасова К. [9], Кіран Б.В. [10]. Нкубе Т., Мюррей У., Деннехі Д. [6] розглядають цифровізацію системи соціального захисту в Зімбабве, як інструмент реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР), спрямований на скорочення бідності, розвиток людського капіталу, захист від соціальних ризиків та забезпечення добробуту. Месіяйслехто М., Ківіпелто М., Юлікянно М. [7] обґрунтували доцільність впровадження цифрових технологій у фінську систему соціального захисту. Особливо актуальною, як стверджують автори [7] цифровізація соціальних послуг стала під час пандемії COVID-19. Ньякі Е., Нюстранд М. Дж., Мвінука Л. [8] присвятили своє дослідження опитуванню щодо сприйняття користувачами цифровізації системи соціального захисту в Танзанії. Оцінювання здійснювалося за п'ятьма вимірниками: доступність, конфіденційність транзакцій, зручність, безпека, ефективність витрачання часу. Науковці Абуселідзе Г., Аманова Г., Рискельдієва А., Садуакасова К. [9] розглядають цифровізацію та автоматизацію процесів у системі соціального захисту як інструмент для скорочення адміністративних витрат. Кіран Б. В. [10] аналізує глобальні траєкторії наукових досліджень у сфері цифрової трансформації управління соціальним забезпеченням, зокрема внесок Індії у цей процес з 2016 по 2025 рік. Таким чином, дослідження науковців є різнопланові й такими, що присвячені переважно цифровізації в країнах, що розвиваються.

Питання розвитку соціальної відповідальності держави у сфері соціального захисту знайшли відображення у працях таких науковців, як: Коваленко І. І. [11], Біла І. С. та Шевченко О. О. [12], Антощенкова В. В. та Кравченко Ю. М. [13], Андріяш В. [14]. Коваленко І. І. [11] зазначає, що вирішення проблем, пов'язаних із підвищенням ефективності соціального захисту, а отже й соціальної відповідальності держави, вимагає комплексного підходу та дієвих реформ. Біла І. С. та Шевченко О. О. [12] акцентують увагу на інтеграції соціальної відповідальності держави й бізнесу як інструменту розвитку соціальної економіки на засадах соціального партнерства. Антощенкова В. В. та Кравченко Ю. М. [13] розглядають ознаки соціальної відповідальності держави у контексті вдосконалення соціальної підтримки населення. Андріяш В. [14]. Уточнює сутність соціальної відповідальності та розглядає взаємозв'язок соціальної відповідальності держави й соціальної політики держави у сфері соціального захисту населення в Україні.

Доцільність розгляду цифровізації соціальної сфери саме як інструмента розвитку соціальної відповідальності держави свідчить про міждисциплінарний характер цього дослідження. Попри значну кількість публікацій та наукових доробок з питань цифровізації соціальної сфери, зокрема соціальних послуг, соціального захисту та соціальних виплат, невирішеним залишається питання розгляду цифровізації крізь призму підвищення соціальної відповідальності держави в умовах воєнного часу, що й зумовило постановку мети та завдань цього дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в уточненні теоретичних засад та обґрунтуванні підходів до цифрової трансформації системи соціального захисту населення в контексті розвитку соціальної відповідальності держави в умовах воєнного часу.

Для досягнення мети були поставлені й вирішені такі завдання: проаналізувати роль та вплив цифровізації соціальної сфери на розвиток соціальної відповідальності держави; обґрунтувати доцільність цифровізації у сфері соціального захисту населення в умовах викликів воєнного часу; проаналізувати рівень цифрової трансформації соціальної сфери в Україні; розглянути особливості та переваги цифровізації соціальної сфери у воєнний час; обґрунтувати домінанти та розробити модель розвитку цифрової трансформації соціальної сфери в контексті забезпечення соціальної відповідальності держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними джерела [15] уряди країн ОЕСР також розглядають напрями підвищення ефективності соціального захисту через призму цифровізації та переходу до режиму онлайн-обслуговування клієнтів. В країнах ОЕСР у 2024 році за даними RTM 2024, 52% респондентів визнають, що використовують цифрові інструменти, а саме вебсайти, мобільні додатки та електронну пошту, для доступу до системи соціального захисту. Показник перевищує 60% у таких країнах, як: Корея, Литва, Греція та Ізраїль (респонденти повідомляють, що цифрові інструменти для них є простими у застосуванні). 26% респондентів визнають, що переважно подають заяви на отримання допомоги особисто, 28% покладаються на телефонні дзвінки, 20% використовують поштову відправку документів для отримання соціальної допомоги та соціальних послуг [15]. Цифровим інструментам реалізації соціального захисту перевагу віддають респонденти молодшого віку. Таким чином, у країнах ОЕСР спостерігається помірний рівень цифровізації системи соціального захисту.

В Україні статистика звернень громадян до цифрових сервісів в системі соціального захисту ведеться Державним підприємством «Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України». Статистика кількості заяв, поданих через цифрові сервіси системи соціального захисту в Україні станом на 01.09.2026 р. подана на рис. 1.

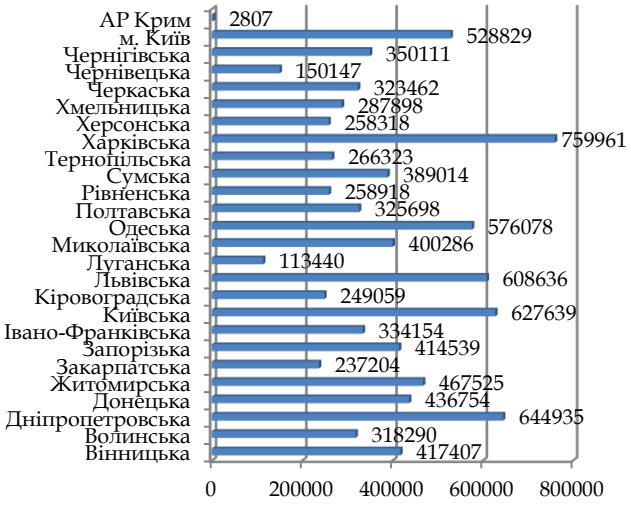

Рис. 1. Кількість заяв, поданих через цифрові сервіси системи соціального захисту населення в Україні станом на 01.09.2026 р., осіб.

Джерело: на основі опрацювання джерела [16]

Найбільш активними користувачами цифрових сервісів у системі соціального захисту є мешканці Харківської області. Загальна кількість заяв на отримання eDopomoga, поданих українцями станом на 01.09.2026 р., склала 9 747 432. Кількість осіб у цих заявах склала 12 853 290, з них 1 320 376 – ВПО; 1 353 350 – люди з інвалідністю; 172 758 – люди з багатодітних сімей; 5 817 570 – люди пенсійного віку; 249 381 – малозабезпечені люди; 182 184 – одинокі матері/батьки; 237 022 – інші категорії [16].

Кількість заяв є меншою, ніж кількість осіб, зазначених у заявах, поданих через цифрові сервіси, оскільки заявку на отримання певних видів допомоги оформлюють не всі члени родини, а один представник родини, який виступає заявником.

Цифровізація соціального захисту в Україні в умовах воєнного часу є актуальною, оскільки забезпечує безперервне й дистанційне надання соціального захисту в умовах вимушеного переміщення населення, руйнування соціальної інфраструктури, зростання кількості населення з числа вразливих категорій. Цифрові платформи забезпечують дистанційне подання заяв, онлайн-перевірку інформації про заявників і міжвідомчу взаємодію. Важливим кроком цифрової трансформації є створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС), що дозволяє скоротити паперовий документообіг і час розгляду заяв, а також надавати соціальні виплати та послуги незалежно від місця реєстрації.

Проте цифровізація соціальної сфери в умовах воєнного часу має не лише переваги, а й певні проблеми, ризики та перешкоди, перелік яких наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Переваги та перешкоди на шляху цифрової трансформації системи соціального захисту населення в Україні в умовах воєнного часу

Критерії для порівняння	Переваги	Перешкоди
Доступність соціального захисту	Можливість отримувати соціальні виплати, послуги без відвідування органів соціального захисту	Відсутність у людей старшого віку цифрових навичок та пристроїв
Інтеграція державних інформаційних ресурсів	Забезпечення обміну інформацією в ЄІССС, скорочення дублювання даних	Необхідність забезпечення кіберзахисту та співставності даних
Автоматизація призначення та перерахування соціальних виплат	Скорочення часу на прийняття рішення про призначення виплат, зменшення кількості помилок, скорочення витрат робочого часу	Ймовірність збоїв у роботі програмного забезпечення, як наслідок неправильне нарахування виплат
Цифрові виплати та електронні платежі	Швидка виплата е-Підтримки та зменшення адміністративних витрат	Залежність від банківської, енергетичної та телекомунікаційної інфраструктури
Міжвідомчий обмін даними	Комплексна оцінка соціальних потреб заявників, уникнення дублювання виплат	Ризики витоків інформації або неправомірного використання даних
Проактивне надання соціальної допомоги	Можливість у майбутньому використовувати наявні дані для виявлення потенційних отримувачів соціальних виплат, послуг	Ризик помилкової ідентифікації потреб потенційних отримувачів соціальних виплат і послуг
Оперативне інформування громадян	Інформування населення про можливі соціальні виплати та програми	Складність комунікації з заявниками, які потребують індивідуального супроводу
Функціонування системи соціального захисту в умовах надзвичайних ситуацій	Збереження функціональності системи соціального захисту навіть в умовах руйнувань або недоступності соціальної інфраструктури	Кібератаки, відсутність електропостачання, пошкодження серверної інфраструктури
Аналітика великих масивів даних щодо розвитку системи соціального захисту	Якісна оцінка соціальних ризиків та можливість планування витрат	Необхідність забезпечення якісної інформаційної бази для аналізу

Джерело: розроблено автором

Серед найбільш суттєвих перешкод на шляху цифрової трансформації системи соціального захисту в Україні в умовах воєнного часу слід виокремити: руйнування енергетичної інфраструктури, ризик кібератак, втрату персональних даних користувачів цифрових сервісів, відсутність у багатьох громадян похилого віку цифрових навичок.

Виклики воєнного часу прискорили перехід від цифровізації як інструменту підвищення зручності до цифровізації як інструменту забезпечення безперебійного та оперативного соціального захисту. Цифровізація соціального захисту є також інструментом посилення соціальної відповідальності держави, що знайшло відображення у табл. 2.

Таблиця 2

Характеристика впливу цифровізації на соціальну відповідальність держави за її складовими

Напрям впливу цифровізації на підвищення соціальної відповідальності держави	Інструменти впливу цифровізації на підвищення соціальної відповідальності держави	Прояв соціальної відповідальності держави
Підвищення доступності соціального захисту	Єдині цифрові платформи, електронні послуги, дистанційне звернення громадян	Забезпечення рівного доступу громадян до системи соціального захисту
Забезпечення адресності соціальної підтримки	Цифрові соціальні реєстри, обмін даними між державними реєстрами, автоматизована перевірка відомостей про отримувачів соціального захисту	Орієнтація державної соціальної підтримки на реальні потреби вразливих категорій населення
Підвищення економічної ефективності соціального захисту	Автоматизація процедур та цифрові платежі, що забезпечують скорочення державних витрат	Раціональне та ефективне використання бюджетних коштів та коштів позабюджетних фондів
Дотримання правової відповідальності	Електронна фіксація звернень і рішень, цифровий контроль процедур у соціальній сфері	Гарантія дотримання соціальних прав населення та можливості оскарження рішень
Підвищення прозорості соціального захисту	Інструменти цифрового відстеження процесів, відкриті дані, електронні реєстри	Демонстрація підзвітності держави перед Суспільством
Забезпечення оперативного реагування держави у соціальній сфері	Цифрові канали комунікації, та автоматизований обмін даними	Здатність держави своєчасно протидіяти соціальним ризикам та надавати допомогу
Дотримання інституційної відповідальності	Інтеграція інформаційних систем та міжвідомча взаємодія	Узгодженість виконання функцій у сфері соціального захисту органами державної влади
Розвиток відповідальності у сфері соціальної адаптації	Цифрові сервіси у сфері зайнятості, соціальної підтримки, перекваліфікації	Допомога вразливим категоріям населення адаптуватися до економічних і соціальних змін
Забезпечення відповідальності перед вразливими категоріями населення	Проактивне надання соціальної підтримки та соціальних послуг, автоматичне виявлення потенційних отримувачів допомоги	Забезпечення соціальної інклюзії
Формування довіри до держави	Зручність, швидкість, зрозумілість у користуванні цифровими послугами та платформами	Орієнтація державної соціальної політики на задоволення потреб населення

Джерело: розроблено автором

Як видно з табл. 2 цифровізація системи соціального захисту в умовах воєнного часу, а в майбутньому – в умовах повоєнного відновлення, є не просто напрямом її модернізації, а й інструментом реалізації соціальної відповідальності держави, оскільки сприяє забезпеченню оперативності, доступності, прозорості, адресності та безперервності соціального захисту. Для України цифровізація в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення забезпечує швидкість, безперервність надання соціальних послуг і соціальної допомоги, а також незалежність населення від місця перебування під час отримання соціальних виплат. Ключові домінанти цифрової трансформації системи соціального захисту в Україні в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення подані на рис. 2.

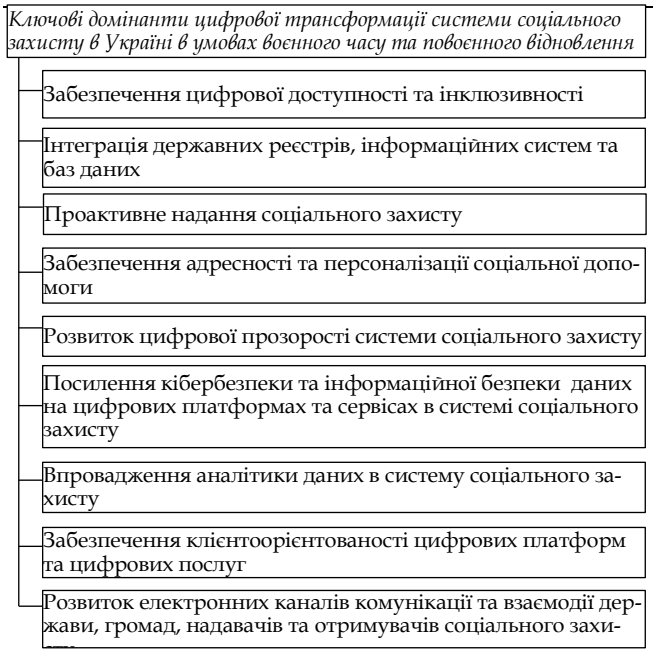

Рис. 2. Ключові домінанти цифрової трансформації системи соціального захисту в Україні в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення.
Джерело: систематизовано автором

Вплив цифрової трансформації системи соціального захисту населення в Україні на розвиток соціальної відповідальності держави подано на рис. 2. ЦСР 1 «Подолання бідності» передбачає розбудову системи соціального захисту, у той же час як цифровізація є технічним інструментом удосконалення соціального захисту. Вплив цифровізації на розвиток соціальної відповідальності держави в системі соціального захисту, як на думку автора, може оцінюватися із застосуванням таких показників: тривалість прийняття рішення про призначення соціальних виплат; питома вага соціальних послуг, доступних онлайн; кількість повторних онлайн-звернень громадян; ступінь охоплення вразливих верств населення онлайн-сервісами та платформами; темпи зниження адміністративних витрат в органах соціального захисту; рівень задоволеності отримувачів соціальних послуг та соціальної підтримки; відсоток оскаржених рішень щодо надання / відмови у наданні соціального захисту. Таким чином, цифровізація створює технічне забезпечення та інформаційну основу для переходу від ресурсної до результативної моделі соціальної відповідальності держави, за якої оцінці підлягає не обсяг бюджетного фінансування соціальної сфери, а ефективність використання ресурсів.

Удосконалену на засадах розвитку соціальної відповідальності держави та досягнення ЦСР модель цифрової цифрової трансформації системи соціального захисту населення України подано у табл. 3.

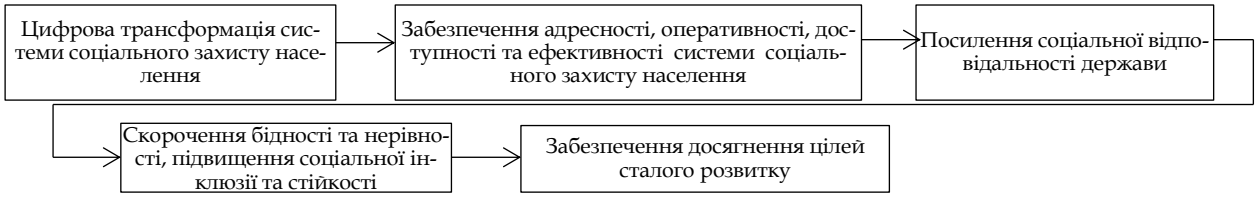

Рис. 2. Ланцюжок впливу цифрової трансформації системи соціального захисту населення в Україні на розвиток соціальної відповідальності держави та досягнення ЦСР. *Джерело: розроблено автором*

Таблиця 3

Модель подальшої цифрової трансформації системи соціального захисту в Україні

Блок моделі	Функції блоку	Вплив на розвиток соціальної відповідальності держави	Внесок у досягнення ЦСР [17]
Цільовий блок	Формування стратегічних наративів, мети, завдань цифрової трансформації системи соціального захисту	Орієнтація не на виконання соціальних зобов'язань, а на підвищення ефективності соціальних видатків	ЦСР 1, 10
Інформаційний блок	Подальший розвиток створеної єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС)	Більш відповідальне і швидке прийняття рішень щодо призначення усіх видів виплат та послуг на основі достовірної інформаційної бази	ЦСР 1, 10
Сервісний блок	Об'єднання усіх цифрових сервісів та платформ в єдиний цифровий сервіс соціальної сфери (ЄЦССС)	Забезпечення доступності та оперативності соціального захисту для будь-яких категорій населення	ЦСР 1, 3, 4, 5, 8, 10
Проактивно-діагностичний блок	Автоматичне виявлення потенційних отримувачів соціальної допомоги та соціальних послуг на основі даних ЄІССС	Превентивне реагування та попередження негативного впливу соціальних ризиків на життєдіяльність населення	ЦСР 1, 3, 4, 5, 8, 10
Блок інтегрованого соціального захисту	Розширення застосування базової соціальної допомоги та її поєднання з системою надання соціальних послуг, підтримки зайнятості, реабілітації, пільг	Розвиток комплексної відповідальності держави за забезпечення загального соціального благополуччя соціального добробуту людини	ЦСР 1, 3, 4, 5, 8, 10
Блок цифрової інклюзії	Освіта людей похилого віку з розвитку цифрової грамотності, збереження офлайн-звернень, доступність цифрових сервісів для людей з обмеженими можливостями	Відповідальне ставлення до людей, які не можуть користуватися цифровими сервісами	ЦСР 1, 3, 4, 10
Блок кібербезпеки	Кіберзахист персональних даних, резервне копіювання даних, контроль доступу	Посилення етичної відповідальності держави за збережність інформації	ЦСР 1, 3, 4, 5, 8, 10
Блок воєнної стійкості та реінтеграції	Резервні центри обробки даних, віддалена робота, цифровий супровід соціального захисту постраждалих внаслідок війни	Забезпечення безперервності соціального захисту в умовах надзвичайних ситуацій	ЦСР 1, 3, 4, 5, 8, 10
Блок контролю та оцінювання ефективності	Оприлюднення інформації про соціальні видатки, програми, цифровий моніторинг ефективності соціального захисту, аналіз KPI соціального захисту	Посилення підзвітності держави за результати реалізації соціальної політики та зростання довіри громадян до соціальної політики держави	ЦСР 1, 3, 4, 5, 8, 10

Джерело: розроблено автором

В Україні уже відбувається цифровізація системи соціального захисту, тому на даному етапі доцільним є перехід від цифровізації окремих складових соціального захисту до формування цілісної, проактивної, адаптивної,

людиноорієнтованої цифрової системи соціального захисту. Тому модель подальшої цифровізації системи соціального захисту в Україні має ґрунтуватися на побудові комплексної системи цифровізації, а не на фрагментарній цифровізації окремих процесів, підсистем та складових соціального захисту. Саме такий підхід сприятиме досягненню ЦСР 1. Подолання бідності, ЦСР3. Міцне здоров'я та благополуччя, ЦСР 4. Якісна освіта, ЦСР 5. Гендерна рівність, ЦСР 8. Гідна праця, економічне зростання та ЦСР10. Скорочення нерівності.

Запропонована в табл. 3 модель, на думку авторів, повинна мати орієнтири розвитку в умовах воєнного та повоєнного часу (табл. 4).

Таблиця 4

Орієнтири розвитку цифрової трансформації системи соціального захисту України в умовах воєнного та повоєнного часу

Орієнтири розвитку цифрової трансформації системи соціального захисту	
в умовах воєнного часу	в умовах повоєнного часу
Забезпечення безперервності соціального захисту	Перехід до превентивної системи соціального захисту
Організація дистанційного доступу до системи соціального захисту	Повна інтеграція усіх видів соціальних сервісів
Цифрова підтримка ВПО	Сприяння поверненню із-за кордону та реінтеграції населення
Підтримка ветеранів та населення, постраждалого внаслідок війни	Довгострокова реабілітація та економічна інтеграція постраждалого населення
Кіберзахист критичної соціальної інфраструктури	Побудова стійкої цифрової інфраструктури
Створення резервних копій даних	Перехід до сучасної хмарної архітектури
Оперативне визначення потреб населення	Прогнозування соціальних ризиків
Екстрена адресна соціальна допомога та підтримка	Проактивна соціальна підтримка та діагностика потреб населення
Мінімізація фізичного контакту	Максимальна зручність і людиноорієнтованість соціального захисту
Моніторинг кризових явищ у соціальній сфері	Системне оцінювання соціального та економічного ефекту від впровадження цифрової трансформації

Джерело: систематизовано автором

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, наукова новизна даного дослідження полягає в такому: удосконалено модель подальшої цифрової трансформації системи соціального захисту населення в контексті розвитку соціальної відповідальності держави та досягнення Цілей сталого розвитку, що передбачає трансформацію соціальної відповідальності держави від реактивної та компенсаційної до проактивної, інтегрованої та соціально-адаптаційної, з урахуванням поєднання воєнного та повоєнного контуру її розвитку. Запропонована модель ґрунтується на взаємопов'язаному розвитку цифрової інтеграції даних, проактивності, адресності, цифрової інклюзії, кібербезпеки, стійкості та людиноорієнтованості системи соціального захисту.

Перспектива подальших наукових досліджень у цьому напрямі полягає в розробленні механізму цифрової трансформації системи соціального захисту населення.

Література.

1. ***Блажинська, Т.*** Цифрові технології автоматизованих рішень соціального страхування від нещасних випадків на виробництві. *Економіка та суспільство*. 2025. № 74. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-1
2. ***Драч, М., Боярчук, В., Остапенко, Л.*** Цифрові новації у сфері соціального забезпечення в Україні. *Академічні візії*. 2026. № 53. DOI: https://doi.org/10.66556/2786-586X.53.drach-m
3. ***Попович, В., Щербина, С., Новак, Т.*** Цифрова трансформація сфери соціального захисту в умовах воєнного стану і повоєнного відновлення України. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2025. № 2(55). С. 82–88. DOI: https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.55.82-88
4. ***Скочко, М.*** Цифрові та інформаційні технології у системі соціального захисту. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2026. № 1(16). С. 119–127. DOI: https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(16).2026.355754
5. ***Fedirko, N.*** Digital social protection in Ukraine: prerequisites and strategic challenges. *Social and Labor Relations: Theory and Practice*. 2022. № 12(1). P. 1–13. DOI: 10.21511/slrtp.12(1).2022.01
6. ***Ncube, T., Murray, U., Dennehy, D.*** Digitalizing Social Protection Systems for Achieving the Sustainable Development Goals: Insights from Zimbabwe. *Communications of the Association for Information Systems*. 2023. № 53. P. 138–161. DOI: https://doi.org/10.17705/1CAIS.05306
7. ***Mesiäislehto, M., Kivipelto, M., Ylikännö, M.*** Social Assistance Beneficiaries' Access to Social Services in a Digitalized Social Assistance System. *Sozialer Fortschritt*. 2022. № 71(6–7). P. 385–404. DOI: 10.3790/sfo.71.6-7.385
8. ***Nyaki, E., Nystrand, M., Mwinuka, L.*** Digitizing Social Protection: User Perceptions and Adoption Barriers in Tanzania's Productive Safety Net Programme. *Electronic Journal of Information Systems in Developing Countries*. 2026. № 92(2). DOI: https://doi.org/10.1002/isd2.70055
9. ***Abuselidze, G., Amanova, G., Ryskeldiyeva, A., Saduakassova, K.*** Sustainable Reduction in Administrative Costs in Social Protection Systems Through Digitalization and AI-Driven Process Automation. *Sustainability*. 2026. № 18(12). DOI: https://doi.org/10.3390/su18126351
10. ***Kiran, B. V.*** Global Research Trajectories in the Digital Transformation of Welfare Governance and India's Specific Contribution from 2016 to 2025. *Discover Global Society*. 2026. DOI: https://doi.org/10.1007/s44282-026-00542-z
11. ***Коваленко, І. І.*** Соціальна відповідальність держави у сфері соціального захисту населення в сучасних умовах. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2024. Т. 34 (73), № 1. С. 330–339. DOI: https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.1/57
12. ***Біла, І. С., Шевченко, О. О.*** Соціальна відповідальність держави та бізнесу як умова розвитку соціальної економіки. *Економічні науки*. 2020. Т. 5, вип. 1. С. 10–15. DOI: https://doi.org/10.18523/2519-4739.20205.1.10-15
13. ***Антощенкова, В. В., Кравченко, Ю. М.*** Соціальна відповідальність держави у сфері забезпечення соціальних гарантій в Україні в умовах воєнного стану. *Бізнес-навігатор*. 2025. № 3 (80). С. 511–516. DOI: https://doi.org/10.32782/business-navigator.80-86
14. ***Андріяш, В.*** Соціальна відповідальність держави в сфері забезпечення соціального захисту населення в умовах війни в Україні. *Публічне управління та місцеве самоврядування*. 2023. Вип. 2. С. 3–9. DOI: https://doi.org/10.32782/2414-4436/2023-2-1
15. ***OECP.*** Модернізація доступу до соціального захисту: стратегії, технології та досягнення в галузі даних у країнах ОЕСР. 2024. Paris: OECD Publishing. DOI: https://doi.org/10.1787/af31746d-en
16. ***Державне підприємство «Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України».*** Дашборд єДопомога. 2026. URL: https://www.ioc.gov.ua/analytics/dashboard-edopomoga
17. What are the Sustainable Development Goals? URL: https://www.undp.org/sustainable-development-goals

References.

1. ***Blazhynska, T.*** (2025). Tsyfrovi tekhnolohii avtomatyzovanykh rishen sotsialnoho strakhuvannia vid neshchasnykh vypadkiv na vyrobnytstvi [Digital technologies of automated decision-making in social insurance against occupational accidents]. *Ekonomika ta suspilstvo* [Economy and Society], No. 74. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-1
2. ***Drach, M., Boiarchuk, V., Ostapenko, L.*** (2026). Tsyfrovi novatsii u sferi sotsialnoho zabezpechennia v Ukraini [Digital innovations in the field of social security in Ukraine]. *Akademichni vizii* [Academic Visions], No. 53. DOI: https://doi.org/10.66556/2786-586X.53.drach-m
3. ***Popovych, V., Shcherbyna, S., Novak, T.*** (2025). Tsyfrova transformatsiia sfery sotsialnoho zakhystu v umovakh voiennoho stanu i povoiennoho vidnovlennia Ukrainy [Digital transformation of the social protection sector under martial law and post-war recovery in Ukraine].

Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia: «Pedahohika. Sotsialna robota» [Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work], No. 2(55), pp. 82–88. DOI: https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.55.82-88

4. ***Skochko, M.*** (2026). Tsyfrovi ta informatsiini tekhnolohii u systemi sotsialnoho zakhystu [Digital and information technologies in the social protection system]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita* [Social Work and Social Education], No. 1(16), pp. 119–127. DOI: https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(16).2026.355754

5. ***Fedirko, N.*** (2022). Digital social protection in Ukraine: prerequisites and strategic challenges. *Social and Labour Relations: Theory and Practice*, No. 12(1), pp. 1–13. DOI: 10.21511/slrtp.12(1).2022.01

6. ***Ncube, T., Murray, U., Dennehy, D.*** (2023). Digitalizing Social Protection Systems for Achieving the Sustainable Development Goals: Insights from Zimbabwe. *Communications of the Association for Information Systems*, No. 53, pp. 138–161. DOI: https://doi.org/10.17705/1CAIS.05306

7. ***Mesiäislehto, M., Kivipelto, M., Ylikännö, M.*** (2022). Social Assistance Beneficiaries' Access to Social Services in a Digitalized Social Assistance System. *Sozialer Fortschritt*, No. 71(6–7), pp. 385–404. DOI: 10.3790/sfo.71.6-7.385

8. ***Nyaki, E., Nystrand, M., Mwinuka, L.*** (2026). Digitizing Social Protection: User Perceptions and Adoption Barriers in Tanzania's Productive Safety Net Programme. *Electronic Journal of Information Systems in Developing Countries*, No. 92(2). DOI: https://doi.org/10.1002/isd2.70055

9. ***Abuselidze, G., Amanova, G., Ryskeldiyeva, A., Saduakassova, K.*** (2026). Sustainable Reduction in Administrative Costs in Social Protection Systems Through Digitalization and AI-Driven Process Automation. *Sustainability*, No. 18(12). DOI: https://doi.org/10.3390/su18126351

10. ***Kiran, B. V.*** (2026). Global Research Trajectories in the Digital Transformation of Welfare Governance and India's Specific Contribution from 2016 to 2025. *Discover Global Society*. DOI: https://doi.org/10.1007/s44282-026-00542-z

11. ***Kovalenko, I. I.*** (2024). Sotsialna vidpovidalnist derzhavy u sferi sotsialnoho zakhystu naselennia v suchasnykh umovakh [Social responsibility of the state in the field of social protection of the population under modern conditions]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Publichne upravlinnia ta administruvannia* [Scientific Notes of Taurida National V. I. Vernadsky University. Series: Public Management and Administration], Vol. 34 (73), No. 1, pp. 330–339. DOI: https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.1/57

12. ***Bila, I. S., Shevchenko, O. O.*** (2020). Sotsialna vidpovidalnist derzhavy ta biznesu yak umova rozvytku sotsialnoi ekonomiky [Social responsibility of the state and business as a condition for the development of the social economy]. *Ekonomichni nauky* [Economic Sciences], Vol. 5, No. 1, pp. 10–15. DOI: https://doi.org/10.18523/2519-4739.20205.1.10-15

13. ***Antoshchenkova, V. V., Kravchenko, Yu. M.*** (2025). Sotsialna vidpovidalnist derzhavy u sferi zabezpechennia sotsialnykh harantii v Ukraini v umovakh voiennoho stanu [Social responsibility of the state in ensuring social guarantees in Ukraine under martial law]. *Biznes-navihator* [Business Navigator], No. 3 (80), pp. 511–516. DOI: https://doi.org/10.32782/business-navigator.80-86

14. ***Andriiash, V.*** (2023). Sotsialna vidpovidalnist derzhavy v sferi zabezpechennia sotsialnoho zakhystu naselennia v umovakh viiny v Ukraini [Social responsibility of the state in ensuring social protection of the population under wartime conditions in Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia* [Public Administration and Local Self-Government], No. 2, pp. 3–9. DOI: https://doi.org/10.32782/2414-4436/2023-2-1

15. ***OECD.*** (2024). Modernizatsiia dostupu do sotsialnoho zakhystu: stratehii, tekhnolohii ta dosiahnennia v haluzi danykh u krainakh OESR [Modernizing access to social protection: strategies, technologies and data achievements in OECD countries]. *OECD Publishing*. Paris. DOI: https://doi.org/10.1787/af31746d-en

16. ***Derzhavne pidpryiemstvo «Informatsiino-obchysliuvalnyi tsentr Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy».*** (2026). Dashbord yeDopomoha [eDopomoha dashboard]. URL: https://www.ioc.gov.ua/analytics/dashboard-edopomoga

17. What are the Sustainable Development Goals? (2026). *United Nations Development Programme*. URL: https://www.undp.org/sustainable-development-goals

Abstract.

Mishyna S. Digitalization as a tool for developing the state's social responsibility in the sphere of social protection in wartime conditions and post-war reconstruction.

The article clarifies the theoretical foundations and develops approaches to the digital transformation of the social protection system in the context of developing the state's social responsibility in wartime. The study used logical analysis and generalization, grouping, comparison, and relative quantities. The study considered the role and impact of digitalization of the social sphere on the development of the state's social responsibility. The study substantiated the feasibility of digitalization in social protection in the context of wartime challenges. The study analyzed statistical indicators and characteristics of digitalization in Ukraine's social protection system. The study systematized the features of digitalization in the social sphere during wartime. The study outlined the problems of using digital solutions in Ukraine's social protection system. The study systematized the advantages and obstacles to digitalization in social protection. The study further developed the justification for the drivers of digital transformation in the social protection system in the context of the development of the state's social responsibility. A model for further digital transformation of the social protection system in the context of the development of the state's social responsibility and the achievement of the Sustainable Development Goals, which involves the transformation of the state's social responsibility from reactive and compensatory to proactive, integrated and socially adaptive, with a combination of the military and post-war contours of its development. The proposed model is based on the interconnected development of digital data integration, proactivity, targeting, digital inclusion, cybersecurity, sustainability, and people-centeredness of the social protection system. Future research in this area should develop a mechanism for the digital transformation of the social protection system.

Keywords: *social economy, digitalization, social protection, social security, social responsibility of the state, social payments, social support.*

Стаття надійшла до редакції / Received 09.10.2026 Прийнята до друку / Accepted 27.10.2026 Опубліковано/ Published 05.11.2026

Бібліографічний опис статті:

Мішина С.В. Цифровізація як інструмент розвитку соціальної відповідальності держави у сфері соціального захисту в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2026. № 5. С. 165-170.

Mishyna S. Digitalization as a tool for developing the state's social responsibility in the sphere of social protection in wartime conditions and post-war reconstruction. Actual problems of innovative economy and law. 2026. No. 5, pp. 165-170.

УДК: 339.5:005.7; JEL Classification: F10, F13, F19, M21, K12 **DOI: https://doi.org/10.36887/2524-0455-2026-5-37**

MISHYN Oleksandr, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations and Business Security, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, https://orcid.org/0000-0003-1687-4805

THE ROLE OF INTERNATIONAL CONTRACTS IN THE INTERNATIONAL BUSINESS MANAGEMENT SYSTEM WITHIN THE CONTEXT OF WARTIME UKRAINE

Mishyn O. The role of international contracts in the international business management system within the context of wartime Ukraine.

The article clarifies the theoretical foundations and supports an approach to concluding international contracts as a tool for managing international business under wartime conditions. The study employs methods such as logical analysis and generalization, as well as grouping and comparison. The study analyzes existing approaches to concluding and implementing international contracts and substantiates their role within the international business management system. The study systematizes the specific features of concluding international contracts in Ukraine during wartime. The study outlines the functions of international contracts, specifically: planning, organizational, regulatory, informational, motivational, integrative, security-related, communicative, coordinative, adaptive, guarantee-related, and control functions. The study defines the structure of the adaptive international business management system, comprising the following subsystems: strategic management; tactical management; information management; financial management; logistics management; risk management; international

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons CC-BY 4.0

© *MISHYN Oleksandr*, 2026